SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Trafik och kommunikationer till öar utan fast förbindelse i Sverige våren 2024

En undersökning gjord av Rose-Marie Hellén, Vinön för Skärgårdarnas riksförbund våren 2024

Version 2014-09-16

Innehåll

Sverige har många bebodda öar 4

Gula färjor 5

Kollektivtrafik i någon form 5

Egen båt 5

Vår infrastruktur 5

Olika förutsättningar 5

Sverige runt 6

- Bohuslän 6
- Skåne 8
- Blekinges havsöar 8
- Smålands havsöar 9
- Gotland 10
- Östergötland 10
- Södermanland 11
- Stockholms skärgård 11
- Karta över Vaxholmsbolagets turer 15
- Upplands havsöar 16
- Södra Bottenhavets öar 16
- Höga kustens öar 16
- Havsöar i Västerbottens län 16
- Norrbottens havsöar 16
- Vänern 17
- Visingsö 17
- Mälaren 17
- Hjälmaren 18
- Övriga öar 18

Trafik och kommunikationer till öar utan fast förbindelse i Sverige våren 2024

Under våren 2024 har Skärgårdarnas Riksförbund gjort en inventering av kommunikationerna till Sveriges öar utan fast förbindelse. Den här inventeringen ligger till grund för den remissen om infrastruktur (Inriktningsunderlag för infrastrukturplaneringen 2026-2037) som lämnats in i april. I rapporten från Trafikverket, vilket är underlaget som SRF ska svara på, nämns ordet öar en gång och ordet färjeled två gånger. Det är tydligt att trafik på vatten har en mycket liten del i infrastrukturplaneringen i Sverige.

Så här skriver man in inriktningsunderlaget:

” Syftet med transportsystemet är att skapa tillgänglighet: att göra det lätt för människor och företag att nå ett rikt utbud av aktiviteter, arbetsplatser, service, leverantörer och kunder. Bättre tillgänglighet gör det möjligt för människor och företag att specialisera sig och att dela resurser, erfarenheter och idéer, vilket ökar både livskvalitet och ekonomisk tillväxt.

Ett välfungerande transportsystem och god digital tillgänglighet ger goda möjligheter för fler att bo, leva och arbeta på ett sätt som passar dem. Det gynnar både regional utveckling, livskvalitet och ekonomisk utveckling.”

Det finns en hög ambitionsnivå i inriktningsunderlaget.

Den här genomgången är en ögonblicksbild över hur transporterna till öarna i Sverige ser ut just nu våren 2024. Det finns mycket mer att lägga till och det här dokumentet ska kunna vara levande och kan uppdateras och fyllas på med mer information.

Sverige har många bebodda öar

Sverige är ett av de länder i Europa som har flest bebodda öar, vi har ca 390 öar utan fast förbindelse, men med bofast befolkning. Till skillnad från EU och SCB räknar SRF öar med en bofast person, som en ö med en bofast befolkning. Det är ca 32 000 personer som är mantalsskrivna på öar utan fast förbindelse i Sverige. Många fler bor på öarna om man inräknar alla deltidsboende. Transporter är en stor fråga för öbor eftersom det påverkar sättet man kan leva på och tillgången, eller den totala frånvaron av service. Även näringslivet i skärgården och på öar är starkt och för företagen är goda transportmöjligheter helt avgörande för en bra tillväxt och samhällsutveckling.

Den sociala hållbarheten är också beroende av goda transporter. För många som bor på öarna är tillgången till en rik fritid det som gör det attraktivt att bo på en ö och här är också transporterna viktiga. Blåljusfrågor och tillgång till, eller frånvaro av sjukvård och hälsovård är även de beroende av transporter. Bobarhetsstudierna som har gjorts på de små kommunerna på Åland visar att människor på öarna är extremt friska, vilket kan ses som ett bra tecken men det kan också vara ett tecken på att man blir tvungen att flytta till fastlandet när man blir kroniskt sjuk och blir beroende av regelbunden sjukvård, och ett antagande är att situationen är densamma i Sverige.

Transporter behövs också till det kulturutbud som finns på våra öar och är en viktig del av attraktiviteten i skärgården och gynnar också företagandet.

Gula färjor

Trafikverket servar flest öbor med trafik, 25 leder som går till öar utan fast förbindelse. Dessa öar har sammanlagt en åretruntbefolkning med ca 21 600 invånare. (Alla 38 leder skeppar över ca15 000 000 fordon per år.) Att resa med olika typer av färjor är ett kollektivt och hållbart sätt att resa, både socialt, ekonomiskt och miljömässigt.
Där man har en gratis Trafikverksfärja är det inte så vanligt att man åker med egna båtar, de flesta leder till öarna är gratis, men inte alla.

Kollektivtrafik i någon form

I Sverige bor det ca 9 300 personer på 160 öar som har kollektivtrafik i någon form, som ofta brukar vara vita båtar. Det varierar väldigt mycket hur många turer som erbjuds, i den här kategorin är även anropsstyrd trafik inräknad. Kollektivtrafiken med båt är bekostad av regionerna där kommunerna har möjlighet att köpa in sig på olika tjänster som skolskjuts och annat. Dessa resor kan ingå i kollektivtrafiksystemet och är då till rimliga priser, men som alltid när det gäller öar är det inte säkert. I flera skärgårdar är det dyrt att åka till öarna med kollektivtrafik exempelvis får man betala 700 kr för att ta med bilen till Ven, det är exklusive förare.

Där man har anropsstyrd trafik, eller där det är glest mellan turerna, kan det bli vanligare att man åker med egna båtar och öborna ser kollektivtrafiken mer som ett komplement. Men det finns också många som har anropstrafiken som främsta transportsystem. När det blir is så finns det olika lösningar i olika regioner. I norra Sverige skapar man isvägar, i andra skärgårdsområden åker man svävare.

Egna båtar

Det finns knappt 200 öar där det bor ungefär 700 personer där man inte har någon reguljär trafik alls, det kan finnas skolskjuts, postutdelning som man kan åka med, men inget reguljärt. På öarna med liten befolkning är det oftast helt upp till skärgårdsborna själva att kunna ta sig fram och man är inställd på att man kommer vara ”isolerad” under vissa perioder med dålig framkomlighet, det som i Finland kallas ”menföre”. Det är helt beroende på väderlek hur många dygn per år som öborna inte kan ta sig från och till ön. I Stockholm har man löst det hela med att erbjuda dessa personer helikoptertransport en eller ett par gånger i veckan vintertid. Men det är ingen annanstans i Sverige det finns något liknande.

Vår infrastruktur

För oss som bor i skärgården är färjor, båtar, svävare, hamnar, bryggor och replipunkter vår infrastruktur för transporter och alla dessa är viktiga för att ha ett hållbart system för våra fysiska kommunikationer under hela året för att bibehålla goda kommunikationer och transporter.

Olika förutsättningar

Något som är väldigt tydligt vid genomgången av Sveriges skärgårdar är att förutsättningarna för transporter och kommunikation är otroligt olika. Det finns stora Trafikverksfärjor som går hela dygnet med gratis transport där transporterna nästan fungerar som på fastlandet. Det finns de som åker med egna små båtar med replipunkter som är svåra att få tillgång till och där förutsättningarna med tillgången på replipunkter varierar. Där man åker med egen båt får man i vissa områden möjlighet att åka med svävare och helikopter under vintern men andra områden har ingen hjälp med sin trafik. Att

ha egen båt och andra fordon som man måste köpa in och serva är kostsamt och kollektivtrafiken som finns är på sina håll prisvärd och på andra ställen väldigt dyr särskilt om man ska ha med sig bil.

SRF har under många år haft en grupp för de Gula Trafikverksfärjorna som vår och höst har ett möte med Trafikverket för att stämma av hur det går med trafiken. Den här gruppen har representanter från många av de 25 leder som går till öarna men inte alla. Förutsättningarna för lederna ser olika ut och några överfarter tar tre minuter och någon överfart tar upp till 40 minuter. Färjan till Holmön tar en bil/PBE (personbilsekvivalenter) medan färjorna till Hönö tar 75 bilar/PBE

Sverige runt

Bohuslän

På dessa typiskt otypiska öar bor ”homo insularis” skriver Anders Källgård i sin bok Sveriges öar om öarna i Bohuslän.

Norra Bohusläns skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 16	2	2	12
Antal personer	439	311	49

Södra Bohusläns skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 18	2	10	6
Antal personer	340	952	18

Göteborgs norra skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 7	5	2	0
Antal personer	12 557	329	

Göteborgs södra skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 8	0	6	2
Antal personer	0	4 766	3

Det blir 44 öar (några sitter ihop), nio öar trafikeras av Trafikverksfärjor där finns det ca 13 336 öbor (?), 20 öar har någon form av kollektivtrafik, där bor det ca 6 358 öbor, 20 öar har ingen kollektivtrafik där bor det 70 öbor.

De leder som Trafikverket står för i Bohuslän är:

Björköleden- går mellan Björkö- Lilla Varholmen 900 m lång turen tar ca 6 minuter 60 PBE 48 turer vardag i april

Bohus-Malmönleden går mellan Malmön - Roparöbacken 800 m lång turen tar 8 minuter 32 PBE 40 turer vardag i april

Hamburgsundsleden går mellan Hamburgsund- Hamburgö 130 m lång, tar 3 minuter 18 PBE 61 turer vardag i april eldriven färja

Hönöleden Lilla Varholmen Hönö/Öckerö 2,500m lång tar 13 minuter, 75 PBE 102 turer en vardag i april.

Malöleden går mellan Malö-Fröjdendal turen tar tre minuter 250 m lång, 24 PBE 45 turer en vardag i april.

Nordöleden går mellan Burö-Knippla ca 1 000 m 10 min, Burö- Hyppeln 2 500 m 12 min, Burö-Rörö

3 500 m 18 min.

Ängöleden går mellan Ängön- Fruvik 140 m lång 3 minuter 21 PBE 39 turer vardag i april linfärja.

(Svanesundsleden går till Orust som har bro, är bara förkortande.)

I Bohuslän finns Bohusläns Skärgårdsråd och det är genom deras kontaktpersoner som SRF har fått information om trafiken till öarna.

Trafiken med de gula färjorna är omfattande och har god turtäthet men de har också en del störningar och det sker försämringar i kapacitet och med indragna turer.

Det är Region Västra Götaland som är uppköpare av resterande kollektivtrafik. Västtrafik är den aktör som sen 2012 sköter trafiken. Man försöker ha en enhetlig taxa även för båttrafiken men har inte fått med trafiken till Koster än i den enhetliga taxan. Det är dyrare att åka till Koster än de övriga öarna inom Västtrafik. Regionen arbetar med att få sin kollektivtrafik fossilfri men ser att det kan bli kostsamt och att det kan innebära utmaningar med infrastrukturen för laddning. De tror inte att den överkapacitet som behövs för trafiken på sommaren kommer att vara fossilfri på länge.

Representanterna från öarna tycker inte att trafiken med anslutande trafikslag är synkroniserade. På flera öar har man fått avslag på att få hemtjänst eftersom kommunen inte tycker att de kan åka ut till öarna med Västtrafik. Man kan inte heller få tillgång till trygghetslarm eftersom ön inte är trafikerad på natten.

Även de öar som har kollektivtrafik från Västtrafik anser att det har blivit försämringar och att den trafik som finns inte är tillräcklig för att motsvara de behov som finns.

Enligt representanten från Västtrafik så arbetar man utifrån ambitionen att det ska finnas en grundläggande service och att öka trafiken när det behövs, på sommaren är trafiken efterfrågestyrd. Kollektivtrafik till sjöss är kostsamt och de extra turer på kvällar och helger som en del öbor önskar sig innebär stora kostnader. Det finns en förståelse för att trafiken påverkar människors möjligheter att bo på öarna och Västtrafik vill agera på ett sådant sätt så att man ser att trafiken är kontinuerlig så att det finns möjligheter för människor att flytta ut på öarna.

Skolskjutsarna verkar fungera på ett relativt bra sätt (men det här är inte en komplett genomgång av alla öar utan ett antal öar har hörsammat uppmaningen att svara). När man på Grundsund börjar skolan i Lysekil har man en resväg som tar två timmar per dag. Kommunerna har köpt upp skolskjuts genom Västtrafik, på flera håll.

Skåne

I Skåne finns Hven där kommunen är väghållare för den allmänna färjeleden och som genom det kommunala bolaget Ventrafiken sköter driften av densamma. Detta är den dyraste kollektivtrafiken till sjöss i Sverige, 96 kr enkel väg för 8 km. Det kostar 740 kr att ta med sig bilen över, men då måste man också betala extra för den som kör. Som jämförelse är personbiljetten tre gånger dyrare än Gotlandsfärjan och bilpriset för Gotlandsfärjan är 984 kr enkel inkl förare.

Överfarten tar ca 30 minuter, färjorna går som tätast var 75:e minut, med extrainsatta turer på sommaren. Färjan tar 14 PBE och är en kombinerad väg och passagerarfärja. Färjetrafikens totala kostnader på ca 40 miljoner SEK finansieras till ca 70 procent av de höga biljettpriserna. Det går nio turer (16 enkelturer) en vardag i april, fler turer dagtid på sommaren.

I Skåne finns också Ivö i Ivösjön där bor ca 198 personer en Trafikverksfärja går med 60 turer per dag en dag i april och överfartstiden är sju minuter leden är 700 m lång. Färjan tar 21 PBE.

Blekinges havsöar

Sölvesborgs kommun

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 1		1	
Antal personer		6	

Karlshamns skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 4			4
Antal personer			13

Ronneby kommun

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 1			1
Antal personer			5

Karlskrona skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 5	1	4	
Antal personer	545	68	

I Blekinge har inte SRF någon förening som tar ansvar för alla öar i skrivande stund men kontakt har tagits med boende på Hanö och det finns med en representant från Aspö i gruppen för Gula färjor.

Aspöleden går mellan Aspö-Karlskrona överfarten är 6700 meter lång och tar 25 minuter man har 22 turer om dagen. Färjan tar 30 PBE.

Efter kontakt med personer på Hanö har vi fått veta att det går två turer om dagen vintertid och sju turer sommartid. Båten utgår från Nogersund.

Ytterön-Hästholmen har en avgiftsfri bilfärja, en linfärja överfarten är 300 m, det går turer från 05-24 varje kvart med vissa undantag, beställning av natt-tur kan göras innan kl 24. Färjan går mellan Ytterön och Yttre Park. Färjan tar 12 PBE. Färjan drivs i en samfällighetsförening arbetet med färjan startade 1965.

Region Blekinge berättar så här om sitt arbete med skärgårdstrafiken: Skärgårdstrafiken är en viktig regional fråga för Blekinge. Det finns en stor vilja från både kustkommuner och Region Blekinge att ha ett bra nät av skärgårdstrafik för behov från både invånare och besökare. Det innebär dock inte att alla kan få allmänna kommunikationer till sin ö. Vi har utökat trafiken under de senare åren och ambitionen är att fortsätta. Den senaste trenden är att öppna nya linjer för pendling så det handlar ju inte bara om service och turism.

Smålands havsöar

Oskarshamns skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 7		1	6
Antal personer		1	27

Tjusts skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 23		8	15
Antal personer		74	34

Enligt Lennart Lindén ordförande i Smålandskusten finns det 30 bebodda öar längs smålandskusten. Trafiken drivs av KLT (Kalmar Länstrafik), går efter tidtabell och är anropsstyrd. Den körs av tre entreprenörer i var sitt område som är väl kända på öarna och är serviceinriktade.

Det är skärgårdarna i Västerviks och Oskarshamn kommun som trafikeras. Västerviks mellersta skärgård är turtätast, där finns också skolskjuts som alla får åka med och helgturer (fre/sön). Det går en tur varje dag, men endast mitt på dagarna. När skolan är igång finns det många turer. Skolskjutsen trafikerar dock bara de tre öarna som har skolbarn.

I Västerviks södra skärgård och Oskarshamns norra skärgård går turerna varannan dag, mån, ons, fredag, då de går ut på morgonen och hem tidigt på eftermiddagen.

Under sommarsäsong använder många egen båt, men under vinterhalvåret reser de flesta med kollektivtrafiken. När båten inte går fram på grund av isläget körs turerna med svävare. Svävaren har avsevärt mindre kapacitet och fastboende har förtur. Under svävartider dras helgturerna in.

Under sommarsäsong förstärks trafiken med stora turistbåtar som går till de större turistmålen i skärgården som Hasselö och Idö. Av konkurrensskäl går inte KLT-båtens helgturer under sommarsäsongen. Det blir då en försämring för många eftersom de stora båtarna bara har två angöringspunkter, tar längre tid och är avsevärt dyrare.

Anropstrafiken fungerar i stort sett bra. Ett problem är att det vid större helger kan vara fullbokat. Då får ett antal familjer avstå från en planerad jul ute på en ö.

Anslutningsbuss finns för några turer. Anslutningstrafiken kan också vara anropsstyrd.

Skärgårdsföreningen är inte med och tar fram underlag för upphandlingen av trafiken.

En resa kostar 72 kr för vuxen.

Längs smålandskusten har man har ett generellt problem, i likhet med övriga skärgårdar, att det inte går att få ut postpaket med postbåten, utan endast tidningar och brev. Detta är ett nationellt problem som måste få en lösning.

I södra skärgården i Oskarshamns kommun får man inte ta med matleverans om inte turen är avropad för persontrafik. KLT-båtens postturer kör ut till öarna till en låg kostnad enligt taxa. Byråkratiskt krångel! Oklart hanterat vid upphandlingen. I Västerviks kommun kan man sedan flera år använda ICA för hemleveranser vid anropsstyrd trafik.

De som bedriver företag i skärgården kan få stöd med upp till 30 000 kr för tunga godstransporter. Kostnaden delas mellan kommunen och regionen.

Gotland

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 2	1		1
Antal personer	492		2

Fårö har trafikverksfärja. Det går 44 turer en vardag i april. Färjeleden är 1 300 m lång och överfarten tar sex minuter. Färjorna tar 40 eller 50 PBE.

Östergötland

Gryts skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 14		14	
Antal personer		50	

S:t Anna skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 15		15	
Antal personer		76	

I Östergötland finns det anropsstyrd trafik som trafikerar öarna i skärgården. Så här skriver man på Östergöratrafikens webbplats:

Kollektivtrafiken i skärgården är öppen för alla men är i första hand en beställningstrafik för dig som bor på öar kring Gryt, Sankt Anna och Arkösund.

Båtarna är anpassade för att göra resan enkel, även för dig som har en funktionsvariation. Trafiken omfattar planerade sjukresor och färdtjänst.

Kollektivtrafiken i skärgården går enligt en fast tidtabell, med en start- eller slutdestination på fastlandet. Rutterna anpassas till beställningarna och kan därför variera. Man kan inte boka resor mellan öarna.

Grundskolelever är de enda med platsgaranti.

Under vinterförhållanden körs trafiken med svävare och då får i första hand de som är folkbokförda på öarna i skärgården resa med oss. Anledningen är att svävarna har färre antal platser än båtarna och de boende måste kunna garanteras arbets- och skolpendling.

Östergötlands skärgård är gles och anropstrafiken stannar vid 105 bryggor som trafikeras av fyra linjer.

Under 2024 görs en genomlysning av trafiken som kostar mycket och har låg täckningsgrad via biljettintäkterna. Det är många som vistas i skärgården i Östergötland på midsommar. 2023 var det ca 12 000 personer i skärgården.

Enligt boende i skärgården är skärgårdsbefolkningen i stort sett nöjda med trafiken.

I Östergötland är det möjligt av få tillbaka 50 procent av fakturabeloppet för en externt anlitat båtfrakt eller timersättning om 150 kr i samband med djurhållning och transport i egen båt.

Södermanland

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 13		7	6
Antal personer		13	15

I Sörmlands skärgård har man också anropsstyrd skärgårdstrafik, men i mindre omfattning. Den trafikerar 4-6 bryggor (i april 2024). Alla resor med skärgårdstrafiken måste bokas i förväg, senast 15.30 dagen innan. Trafiken utgår från Källviks brygga alternativt Studsviks brygga. Skärgården i Sörmland är gles och det är inte många som bor året runt. På webbplatsen finns det ingen information om att bofasta i skärgården har företräde.

De kommentarer jag har fått från de som bor i skärgården är att kostnaderna för godstransporter är höga, och ingår inte i kollektivtrafiken. När trafiken upphandlades var det bara en intressent som hörde av sig och båten som används är inte anpassad för personer med funktionsvariation.

Stockholms skärgård

Skärgårdstrafiken med de vita skärgårdsbåtarna är den mest omfattande i Sverige.

Nynäshamns skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 5		2	3
Antal personer		23	11

Skärgårdstrafik och egna båtar.

Södertäljes havsöar

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 1		1	
Antal personer		100	

Färjan till Oaxen tar 10 PBE och tar fem minuter, det är en linfärja, den är eldriven sen 2020. Trafiken drivs av en samhällsförening som sökte bidrag hos Trafikverket för elektrifieringen. Det kostar 100 kr att ta med bilen, 20 kr för fotgängare/cyklist. Färjan går ca 30 turer om dagen under vardagar.

Haninges skärgård

	Trafikverket/bilfärja	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt
Antal öar 15		8	7
Antal personer		477	37

Skärgårdstrafik med vita båtar. Bilfärja till Ornö drivs av en samhällighet den går från Dalarö. Överfarten tar 30 minuter. Det går 10 turer vardagar i april. Det kostar 120 kr för bil och 60 kr per person. Färjan tar 50 PBE. Man kan även nå Ornö med Skärgårdstrafiken.

Värmdös skärgård

Nämdö församling

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 12		4	8
Antal personer		46	29

Djurö församling öar

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 18		8	10
Antal personer		330	19

Möja församling

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 18		9	9
Antal personer		266	24

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 17		10	7
Antal personer		155	9

Till öarna i Värmdö kommun går skärgårdsbåtar eller så får skärgårdsborna använda egen båt.

Tyresös, Nackas, Danderyds och Täbys havsöar

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 5		2	3
Antal personer		452	20

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 6		3	3
Antal personer		243	19

Vaxholms skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 15	2	6	7
Antal personer	2200	97	12

Skärgårdsbåtar trafikerar öarna.

Tynningöleden är en trafikverksfärja, leden är 1000 m lång överfarten tar åtta minuter. 39 turer per dag en vardag i maj. Färjan tar ca 30 PBE leden är en av de nyaste lederna och togs över 2013. Leden går mellan Lagnö på Värmdö och Tynningö

Vaxholmsleden går mellan Vaxholm och Rindö/Skarpö. Överfarten tar sex minuter och leden är 970 meter lång. 77 avgångar per dygn en vardag i maj. Färjan tar 50 PBE.

Österåkers skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 22	1	11	9
Antal personer	1716	230	14

Ljusteröleden går mellan Östanå och Ljusterö, leden är 1 100 meter lång överfarten tar sju minuter, 76 turer en vardag i maj. Färjorna tar 50 eller 60 PBE.

Norrtäljes Skärgård

Länna Bergshamra församling

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 15		2	12
Antal personer		33	40

Blidö församling

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 11	2	5	4
Antal personer	955	62	12

Furusundsleden är en trafikverksled som går mellan Furusund och Yxlan överfarten tar fyra minuter och leden är 600 meter lång.

Blidöleden går mellan Yxlan och Blidö är 530 meter lång och tar fyra minuter, 43 turer en vardag i maj. Färjan tar 46 PBE.

Öar i Rådmansö, Roslagsbro, Vätö, Väddö församling

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 20		5	15
Antal personer		112	24

Trafiken i Stockholms skärgård är den mest omfattande i Sverige. Det finns en förening som heter Skärgårdens trafikantförening som bevakar trafiken med de vita båtarna. Det är ca en miljon som reser med skärgårdstrafiken per år, större delen av trafiken sker på sommarhalvåret. Det är regionen som står som huvudman för trafiken, och ett antal privata aktörer utför trafiken. På grund av att det är flera aktörer som har hand om trafiken behöver man som resenär veta hur man ska få information om sin resa. Det finns olika system för olika resor med skärgårdstrafiken, olika appar och webbplatser. Från regionens håll vill man att det ska samordnas till ett system. Det finns möjlighet att transportera gods med skärgårdstrafiken. Det finns kylutrymmen för gods som behöver det. Det är gratis att transportera gods som matkassar mellan öarna, så man kan ringa in sin beställning och matkassarna bärs på båten och sen får man dem till sin ö där man kan ta emot dem.

Transporter in till och från Stockholm får man betala för. De som är fastboende på öar utan kollektivtrafik i Stockholms skärgård får åka helikopter på vintern i viss utsträckning. Det är också många som åker med egna båtar fast man har kollektivtrafik i viss utsträckning. Det finns också underlag för båttaxiföretag i skärgården, och även för andra transporter. Det är kostsamt att ha båt

med alla kostnader som följer med så det kan bli billigare att åka båttaxi och betala för transporter istället.

En stor fråga under våren 2024 har varit att möjligheten att beställa och få apoteksvaror levererade ut till öarna har försvunnit, det beror på att vissa apoteksvarar behöver kyltransporter. Värmdö kommun har gjort en utredning om sina transporter i kommunen under våren 2024.

Upplands havsöar

Östhammars skärgård

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 7	1		6
Antal personer	672		50

Trafikverksfärjan till Gräsö går mellan Öregrund och Gräsö, överfarten ta ca 5 minuter leden är ca 1 000 meter lång. Färjan går 41 turer en vardag i maj. Färjan tar 60 PBE.

De övriga öarna har ingen trafik alls utan får klara sig helt själva.

Södra Bottenhavets öar

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 4			4
Antal personer			14

Höga kustens öar

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 6	1	1	4
Antal personer	125	41	16

Hemsöleden går mellan Strinningen och Hemsön. Det är en linfärja. Överfarten är 540 meter lång och turen tar 4 minuter. En vardag i maj finns 46 möjliga turer i turlistan. Färjan tar 24 PBE.

Till Ulvön går en färja som drivs av ett kommunalt bolag som får driftstöd från Trafikverket. Det kostar 100kr att åka till Ulvön, finns ett rabattsystem. Skolskjuts och hemtjänst fungerar bra. Post och pakethantering verkar fungera bra också.

Havsöar i Västerbottens län

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 3	1		2
Antal personer	62		2

Holmöleden går mellan Norrfjärden och Holmön. Resan tar 45 minuter. Överfarten är 10 000 meter. Fyra turer en vardag i maj. Färjan tar en PBE. Det har under många år varit problem med Holmöleden.

Holmöborna säger att vintern 23-24 har varit den sämsta någonsin trafikmässigt. Under våren 2024 är ännu en utredning ute på remiss om driften av trafiken till Holmön.

Norrbottens havsöar

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 16		5	11
Antal personer		37	83

Det är regionen som är ansvarig för trafiken, men de har lämnat över uppdraget åt Fritidsförvaltningen i Luleå kommun. Det finns skärgårdstrafik när det är isfritt, under vardagar. En biljett kostar 120 kr. Det finns även turbåtar för turister. Det finns förfallstrafik med svävare. Trafikverket ger bidrag till kommunen för att hålla i isvägen. Luleå hamn håller på att byggas om och det leder till att öbornas replipunkter har behövts flyttas, vilket leder till problem. Öborna turas om med att hämta posten på fredagar. Det är också problem med skolskjutsarna.

Vänern

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 5		1	4
Antal personer		7	10

Ett skogsbolag har en färja till Brommö.

Visingsö

Visingsöleden går mellan Gränna och Visingsö. Leden är 6 200 meter lång. 34 PBE på färjan Braheborg.

Till Visingsö går det en färja som har Trafikverket som huvudman men där kommunen tar hand om driften. Det är en kostnad att åka med färjan. Turen tar ca 25 minuter. Det kostar 70 kr under högsäsong, 80 kr under lågsäsong för en person. Personbil inkl. förare 230 kr online och på hamnkontoret, ombord enbart under lågsäsong 240 kr, husbil inkl. förare 360 kr, husvagn 200 kr. Det går 20 turer en vardag i april.

Bengt Svensson meddelar att transporterna går bra. Lastbilar bokar en plats på färjan och kan åka ut vid önskad tidpunkt. Det finns varukorgar som man kan frakta saker på gratis som personalen hjälper till med och så hämtar man vid hamnen. Transporterna med bensin har varit lite svåra att få till eftersom det finns ett krångligt regelverk kring bränsle men det är löst. Alla andra transporter fungerar bra både till butiker, restauranger m.fl. Till Coop butiken kommer varor från apotek, paket postnord, Systembolaget. För övriga gods leverantörer (styckegods) är en verkstad/bensinmack paket utlämnare, (Bring, n.fl)

Logistiken till och från Visingsö är en viktig del för företag och privatpersoner. Det finns numera ett företag med säte Visingsö som ombesörjer detta. Vissa butiker i Jönköping (möbler, vitvaror etc.) tar ut en frakt när de ska leverera till Visingsö.

(Det här kan vara den enda ön/skärgården jag har varit i kontakt med där man är relativt nöjd, här ser man hur viktigt det är med en god kontakt och kommunikation med kommunen)

Mälaren

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 19	1	4	14
Antal personer	808	68	97

Adelsöleden (Trafikverket) går mellan Munsö och Adelsö. Leden är 1 000 meter lång överfarten tar 6 minuter. Det finns 40 möjliga avgångar. Färjan tar 36 PBE. Linfärja med dieselelektrisk framdagning.

Hjälmaren

	Trafikverket	Kollektivtrafik	Inget/postbåt/skolbåt/kompletteringstrafik
Antal öar 2	1		1
Antal personer	110		14

Vinöleden (Trafikverket) går mellan Hampetorp och Vinön överfarten tar 25 minuter. Leden är 5 000 meter lång. Färjan går 15 turer en vardag i maj. Färjan tar 14 PBE.

Övriga öar

Det finns också ett antal öar i mindre vattendrag och de ingår i kategorin egen båt.

Öar som bara är bebodda på sommaren

En kategori som inte har tagits upp i den här genomgången är de öar som numer bara är bebodda sommartid. Anders Källgård skriver att det finns 1 316 öar som har varit bebodda efter år 1900 i Sverige och ett antagande är att det finns många öar som är bebodda endast sommartid och att man tar sig till dessa öar med egen båt.

Rose-Marie Hellén Vinön 2024-05-13

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Skärgårdarnas riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt på öarna i de stora insjöarna. SRF arbetar med förutsättningarna för boende, arbete och service året runt i landets skärgårdar.